

Az ellenőrzési rendszer továbbfejlesztésének kérdései a hadtápszolgálatban

K. Tóth Lajos alezredes

A gazdálkodás korszerűsítésével párhuzamosan napirenden levő fontos kérdés a hadtápszolgálatban az ellenőrzési rendszer továbbfejlesztése. A témában az utóbbi évek során több publikáció jelent meg, melyek a probléma mielőbbi megoldásának szükségességét hangsúlyozva, értékes gondolatokat, javaslatokat tartalmaztak. Napjainkban egyre inkább beérnek a feltételei annak, hogy az ezen a téren fennálló problémák — a perspektív fejlesztési tervekkel összhangban — megoldásra kerüljenek. A cikk keretében a hadtápszolgálat ellenőrzési rendszere továbbfejlesztési lehetőségeivel kapcsolatban szeretném — a teljesség igénye nélkül — gondolataimat kifejteni.

Az ellenőrzés a vezetés szerves része, annak egyik lényeges funkciója. A vezetésnek — minden szinten — a vele szemben támasztott követelményeknek, a rá háruló felelősségnek megfelelően biztosítani kell az irányítása alá tartozó területek hatékony ellenőrzését. A hadtápszolgálatban az ellenőrzés helyét, szerepét, fontosságát — az általános elvi követelményeken túl — alapvető funkciója különösen kiemeli.

Jelenlegi ellenőrzési rendszerünk alapvető problémája mindenekelőtt, hogy az egyes szervekkel szemben támasztott követelmények az ellenőrzés terén nincsenek kellő összhangban a végrehajtás feltételeivel, lehetőségeivel, ennél fogva az ellenőrzés hatékonysága általában nem éri el a kívánt színvonalat. A továbbfejlesztés alapvető kérdése az optimális követelmények meghatározása és azok teljesítéséhez szükséges feltételek megteremtése, ennek alapján az ellenőrzés zárt rendszerének kialakítása, összhangban a gazdálkodás módszereiben bekövetkezett, illetve tervezett változásokkal.

Az ellenőrzési rendszer kialakítását a hadtápszolgálatban alapvetően meghatározzák:

- a néphadsereg szervezeti felépítése és vezetési rendszere,
- a katonai gazdálkodás rendszere és szervezeti struktúrája,
- a néphadseregben folyó ellenőrzésre vonatkozó HM irányelvek,

— a gazdasági, pénzügyi ellenőrzés rendjét szabályozó kormányrendeletek, PM utasítások.

Az ellenőrzés rendszerében alapvetően megkülönböztethetjük egyrészt az előjáró és a funkcionális, illetve ágazati szervek által gyakorolt, ún. *külső ellenőrzések*, másrészt a csapatoknál, intézeteknél, szerveknél folyó *belső ellenőrzések* rendszerét.

A *külső ellenőrzés* rendszerének kialakításánál fontos követelmény az alapvető ellenőrzési fajták összhangjának, a végrehajtás alapvető feltételeinek, valamint az ellenőrzés zárt rendszerének biztosítása.

Az *ellenőrzés zárt rendszeréről* akkor beszélhetünk, ha az hézagmentesen kiterjed valamennyi szervekre, ha tehát a rendszeren belül minden egységnek, intézetnek, szervnek megvan a kijelölt ellenőrző szerve.

Az alapvető ellenőrzési fajták meghatározásánál — a hadtápszolgálat sajátos feladatait figyelembe véve — abból szükséges kiindulni, hogy a hadtápszolgálat különböző szintű vezető (szakirányító) szerveinek:

- alárendeltjeik vonatkozásában komplex felügyeletet,
- a csapatok hadtápszolgálata irányába szakfelügyeletet kell gyakorolni,
- a gazdálkodó egységeknél, intézeteknél, szerveknél rendszeres gazdasági, pénzügyi ellenőrzést kell biztosítani.

Ennek megfelelően a *külső ellenőrzés* alapvető fajtáiként

- a felügyeleti ellenőrzést,
 - a szakfelügyeleti ellenőrzést és
 - a gazdasági, pénzügyi ellenőrzést
- célszerű meghatározni.

A *felügyeleti ellenőrzést* az előjáró szervek hajtják végre, mely az alárendelt szervek alaprendeltetéséből adódó feladatai végrehajtásának átfogó jellegű, komplex vizsgálatára, összetevékenyséjük értékelésére irányul.

A *szakfelügyeleti ellenőrzést* a funkcionális vagy ágazati szervek hajtják végre az irányításuk alá tartozó szakterület vonatkozásában az összefegyvernemi (fegyvernemi, funkcionális vagy ágazati) szerv alárendeltségébe tartozó csapatoknál, intézeteknél, szerveknél, amelynek célja a szakfeladatok átfogó vizsgálata, rendeletek, utasítások, előírások teljesítésének felmérése, értékelése.

A *gazdasági, pénzügyi ellenőrzés* az önálló gazdálkodást folytató egységeknél, intézeteknél, szerveknél végrehajtásra kerülő vizsgálat, mely a gazdálkodás elemzésére, értékelésére, a gazdálkodásra vonatkozó (tervezési, számviteli, pénzügyi stb.) szabályok megtartásának elősegítésére, a társadalmi tulajdon védelmére irányul.

A gazdasági, pénzügyi ellenőrzés végrehajtásra kerülhet — összhangban a gazdálkodás irányítási rendszerével — az előjáró vagy a szakfeladatokat ellátó szerv által, illetve a két szerv közös együttműködésben.

Az egyes ellenőrzési fajták között lényeges tartalmi különbségek vannak. A felügyeleti ellenőrzés előjárói minőségben kerül végrehajtásra, s

az érintett alárendelt egység (intézet) minden oldalú tevékenységének átfogó értékelésére irányul, mindenek előtt az alapvető feladatok végrehajtása szempontjából. A szakfelügyeleti ellenőrzés ezzel szemben egy szakterület (ágazat, több ágazat) komplex tevékenységét (harckészültség hadtáp [anyag] biztosítása, szakkiképzés, gazdálkodás, szakvezetés stb.) átfogó módon vizsgálja, szakmai előjáró minőségben. Végül a gazdasági, pénzügyi ellenőrzés egy meghatározott terület, a gazdálkodás részletes vizsgálatát célozza, az önálló gazdálkodást folytató szerveknél (csapat, intézet).

Ellenőrzési rendszerünk továbbfejlesztésének legjobban vitatott kérdései a gazdasági, pénzügyi ellenőrzés zárt rendszerének, valamint szervezeti feltételeinek kialakításával kapcsolatosak. A problémák alapvetően a szervezeti feltételek biztosításának nehézségeivel függnek össze. A megoldás alapvető változatai lehetnek:

— továbbra is az előjáró szerveket kötelezni alárendeltjeik gazdasági, pénzügyi ellenőrzésére, vagy pedig

— a csapatok gazdasági, pénzügyi ellenőrzését központi (területi) szakfeladatok ellátó szervek tevékenységi körébe tenni,

Az első változat mellett annak az elvnek a következetes érvényesítése szól, hogy az alárendelték minden irányú tevékenységének ellenőrzéséért a feladatokat meghatározó közvetlen előjáró legyen felelős.

Ezen elv megvalósításához azonban — a gazdasági, pénzügyi ellenőrzés követelményeknek megfelelő végrehajtása vonatkozásában — a csapatok középirányító szervei (seregtest, magasabbegység parancsnokságok) megfelelő szervezeti feltételekkel nem rendelkeznek. A szükséges ellenőri létszám biztosítása szinte megoldhatatlannak látszó nehézségek elé állítja a felső hadtáp vezetést.

A második változat mellett több olyan tényező szól, amely indokoltá teszi, hogy a gazdasági, pénzügyi ellenőrzés zárt rendszere megvalósítási lehetőségeinek vizsgálata során ezt fontolóra vegyük. Mindenek előtt mellette szól az, hogy létszámszükséglete mintegy 50%-kal kevesebb, mint az első változaté, s biztosításának viszonylag reálisabbak a lehetőségei.

Figyelemre méltóak azok a tényezők, amelyek a gazdálkodás rendszerében az utóbbi évek során bekövetkezett változásokkal függnek össze. Az anyagellátás alapvetően a csapatok és az ellátó központ hadtáp szervek között bonyolódik, a középirányító szervek ezzel kapcsolatos feladatai nagymértékben leszűkültek. A középirányító szervek a csapatok ellátottságának helyzetéről, operatív jelentések alapján utólag informálódnak, illetve a helyszínen tájékozódnak. Az ellátó szervek objektíve sok olyan adattal rendelkeznek, amelyeket fel lehet használni a csapatgazdálkodás ellenőrzésénél (egyeztetni lehet a kiutalt anyagok okmányolását, nyilvántartásba vételét, a keretek helyességét, a befizetések megtörténtét stb.), s ez a körülmény jelentős mértékben hozzájárul a gazdasági, pénzügyi ellenőrzés hatékonysága fokozásához. Ezen túlmenően az ellátó szervek közvetlen helyszíni kapcsolatba kerülnek a csapatokkal, s lehetőségeik ismeretében saját hatáskörben, illetve a csapatok előjáró szerveivel együttműködve tudnak intézkedni az ellátás terén fennálló problémák megoldására.

További pozitívuma a második változatnak, hogy ezúton megvalósulhat a gazdasági, pénzügyi ellenőrzés zárt rendszere a hadtápszolgálatban.

Végül mellette szól az a körülmény is, hogy így a szolgálat főnökségek saját szerveikkel tudják vizsgálni a csapatgazdálkodás helyzetét — amire eddig nem volt lehetőségük — szakmai követelményeiket közvetlenül is tudják érvényesíteni a csapatoknál, gyorsabban tudnak reagálni a felmerült általános jellegű problémákra. Ezzel megoldódhat a „visszacsatolás” kérdése a hadtápszolgálat vezetési, irányítási rendszerében, melynek eddig nagy hiányát éreztük.

Feltétlenül foglalkozni kell e változat vizsgálata során, hogy milyen következményekkel járhat a középírányító szervek felmentése a gazdasági, pénzügyi ellenőrzés kötelezettsége alól. Nem sértjük-e meg a vezetés általános elveit, az alárendeltekért való felelősség kérdésében jelent-e változást, illetve a gazdasági (pénzügyi) ellenőrzésért való felelősség átvállalása nem jelent-e túl nagy terhet a felső vezetés számára?

A gazdasági (pénzügyi) ellenőrzés a hadtápszolgálatban folyó ellenőrzés egyik fontos, speciális területe. A követelményeknek megfelelő végrehajtása rendkívül munkaigényes, az ellenőröktől alapos szakmai felkészültséget és egy-egy gazdálkodó szervnél hosszabb időráfordítást igényel (átlagosan 12—26 nap). A vezetés számára a gazdasági (pénzügyi) ellenőrzés eredménye, ténymegállapításai a fontosak. Ebből a szempontból teljesen mindegy, hogy a gazdálkodás részletes vizsgálatát (okmány revízió, leltározás, elszámolás elemzése stb.), mely szerv végzi (az előljáró vagy szakmai). Az ellenőrzés eredményéről az előljáró szervek az ellenőrzést végrehajtó szerv által készített jegyzőkönyv útján rendszeresen tájékozódhatnak, amelynek alapján alárendeltjeik felé megfelelő intézkedéseket foganatosíthatnak. A vezetéshez szükséges feltételek tehát továbbra is csorbítatlanul biztosítottak, sőt javulnak, mert a középírányító szervek így nagyobb gondot tudnak fordítani az érdemi munkára, alárendeltjeik vezetésére, felügyeletére.

Az alárendeltek vezetéséért, irányításáért való felelősség kérdésében sem jelent változást a középírányító szervek felmentése a gazdasági (pénzügyi) ellenőrzés kötelezettsége alól. A felügyeleti, illetve a szakfelügyeleti ellenőrzés az előljáró szervek részére megfelelő lehetőséget nyújt követelményeik érvényesülésének átfogó vizsgálatára az alárendeltekénél. Ennek keretében a vezetés a szükséges mértékben személyesen is tájékozódhat — a csapathadtáp összetevékenységen belül — a gazdálkodás helyzetéről, eredményeiről is, melynek értékeléséhez alapként a gazdasági (pénzügyi) ellenőrzést rendszeresen végrehajtó szerv megállapításait is fel tudja használni, sőt ezúton az ellenőrzés célirányosabbá válhat.

Felmerülhet úgy is a kérdés, hogy a középírányító szervek gazdasági (pénzügyi) ellenőrzési kötelezettségét megszüntetjük, de felelősségüket változatlanul hagyjuk? Mint az eddigi fejtegetésekből látható, a vezetés feltételei nem rosszabbodnak, sőt javulnak. Ez esetben nem a felelősség átvállalásáról van szó, hanem egy olyan feladat alóli tehermentesítésről, amelynek elvégzése a jelenlegi körülmények és szervezeti feltételek mellett a középírányító szerveknek jelentős megterhelést okoz. Az ellenőrzés eredménye ugyanakkor változatlanul rendelkezésre áll az előljáró szerveknek is, így azokat megfelelő módon hasznosíthatják munkájukban.

Mivel a gazdasági (pénzügyi) ellenőrzés hatékonysága várhatóan javulni fog, ez a körülmény a vezetésben is hasonló módon realizálódhat.

A fentieket mérlegelve, a hadtápszolgálat külső ellenőrzési rendszerének lehetséges változatát az 1. és 2. számú vázlat tartalmazza.

Az ellenőrzési feladatok gyakorlati követelményeit az ellenőrzés komplex rendszerének tükrében lehet meghatározni. A felügyeleti ellenőrzés végrehajtását az alárendelteknel 5 évenkénti időközönként lehetne megszabni. A szakfelügyeleti ellenőrzés gyakoriságát vezetési szintenként célszerű differenciálni. Így egy változat szerint pl. az MNHF-ség 5 évenként, a seregtest hadtáptörzsek 3—4 évenként, a magasabbegység hadtáptörzsek 2—3 évenként hajtának végre a csapatok szakfelügyeleti ellenőrzését. A gazdasági (pénzügyi) ellenőrzés gyakoriságára állami előírások vannak, melyek a végrehajtást évenként határozzák meg. Ennek betartása alapvetően a hadseregben is kötelező.

Összegezőképpen a hadtápszolgálat különböző szintű szerveinek ellenőrzési feladatait az alábbiakban lehetne körvonalazni:

MNHF-ség

— felügyeleti ellenőrzést hajt végre az alárendelt intézeteknél, szerveknél (5 évenként),

— szakfelügyeleti ellenőrzést hajt végre a seregtesteknél, valamint a HM közvetlen csapatoknál (5 évenként),

— gazdasági (pénzügyi) ellenőrzést hajt végre az ellátó központoknál (évenként).

Seregtest hadtáptörzsek

Szakfelügyeleti ellenőrzést hajtának végre a seregtest kötelékébe tartozó magasabbegységeknél, seregtest közvetleneknél (3—4 évenként).

Magasabbegység hadtáptörzsek

Szakfelügyeleti ellenőrzést hajtának végre a magasabbegység kötelékébe tartozó egységeknél (2—3 évenként).

Ellátó központok

— felügyeleti ellenőrzést hajtának végre az alárendelt intézeteknél (3—4 évenként),

— gazdasági (pénzügyi) ellenőrzést hajtának végre az önálló gazdálkodást folytató csapatoknál, intézeteknél (évenként).

A gazdasági (pénzügyi) ellenőrzés végrehajtását az MNHF-ség ellenőrző osztály koordinálhatja, együttműködésben a seregtestekkel, magasabbegységekkel. Az ellenőrzés megállapításairól az ellenőrzött szerv előljárója, a jegyzőkönyv egy példányának megküldésével tájékozik, a hiányosságok felszámolására hatáskörében intézkedik.

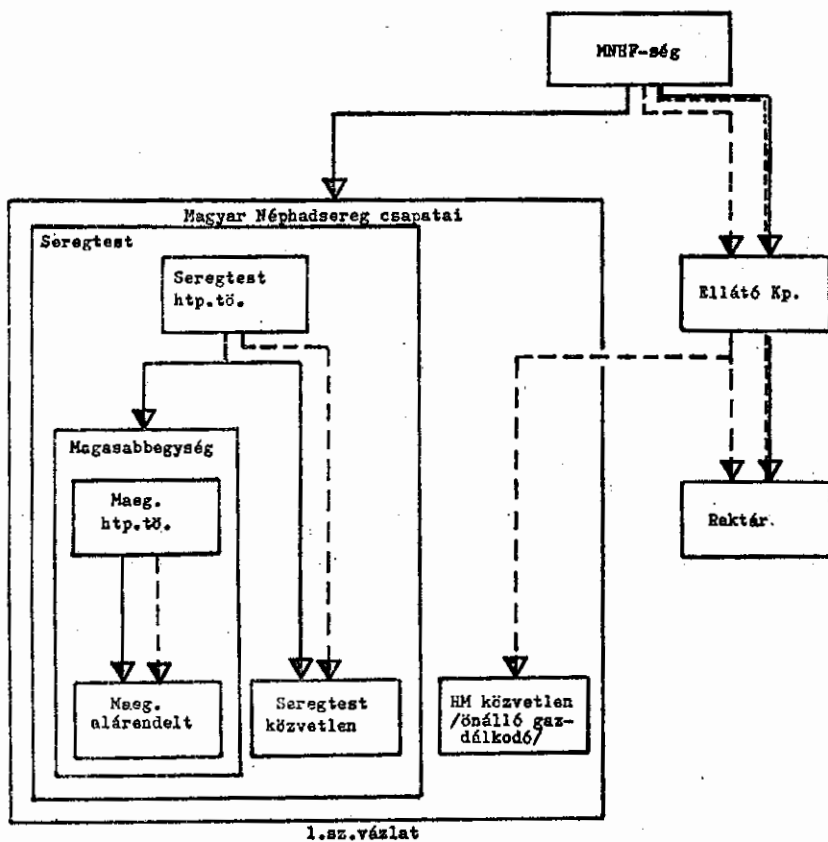
Az adott évben végrehajtásra kerülő felügyeleti és szakfelügyeleti ellenőrzésekkel a gazdasági (pénzügyi) ellenőrzéseket koordinálni kell.

A szakfelügyeleti ellenőrzések végrehajtásra kerülnek a HM felügyeleti szemlék, illetve seregtest és magasabbegység felügyeleti ellenőrzések

keretében, vagy önállóan az MNHF, a seregtest és magasabbegység parancsnok hadtáphelyettes terve szerint.

Beszámolási kötelezettséget — az ellenőrzések általános tapasztalatairól — csak az ellátó központoknak célszerű külön meghatározni, félévenkénti gyakorisággal. Az előjáró szervek ezirányú tapasztalataikról az éves beszámoló jelentésükben adhatnak számot.

ELGONDOLÁS
a külső ellenőrzés rendszerére
/1.sz.változat/

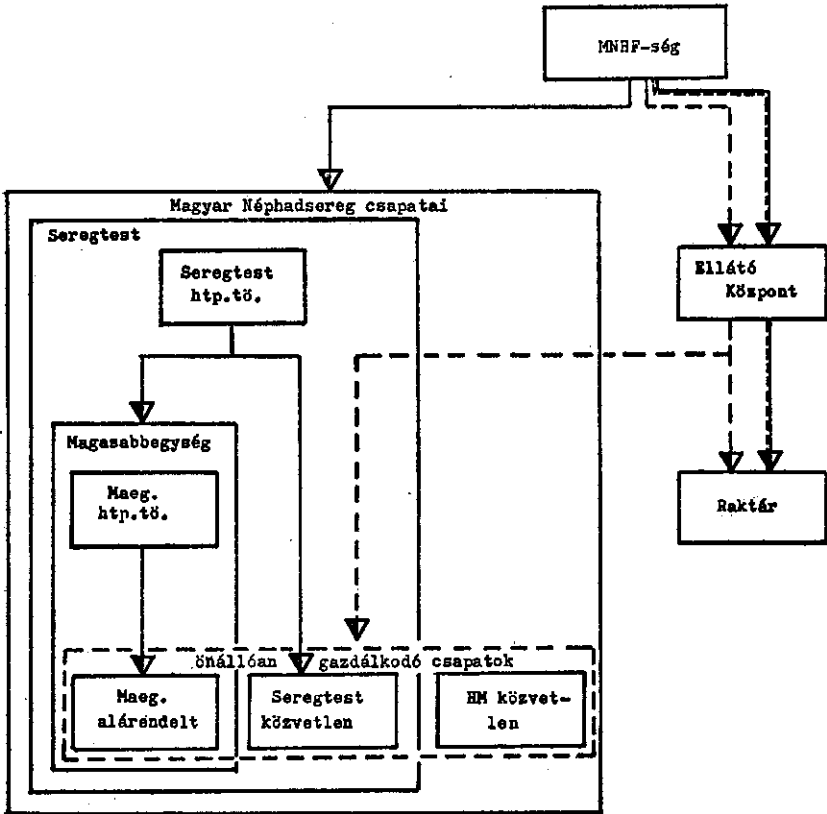
Megjegyzés:

Minden fajta ellenőrzést az előjáró szervek végzik /HM közvetleneket az Ellátó Központok ellenőrzik/

Jelmagyarázat:

- Pellüyeleti ellenőrzés: →
- Szakfelügyeleti ellenőrzés: →
- Gazdasági, pénzügyi ellenőrzés: →

ELGONDOLÁS
a külső ellenőrzés rendszerére
/2.sz.változat/

Megjegyzés:

A felügyeleti ellenőrzést az előljáró szervek, a szakfelügyeleti ellenőrzést az MNHF-ség és az előljáró szervek hadtáptörzsei, a gazdasági, pénzügyi ellenőrzést az Ellátó Központok hajtják végre.

Jelölés:

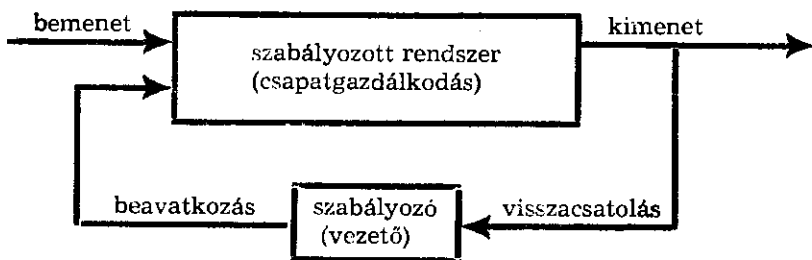
Felügyeleti ellenőrzés: —————>
 Szakfelügyeleti ellenőrzés: ==>>>
 Gazdasági, pénzügyi ellenőrzés: - - - - ->

A belső ellenőrzés rendszerét, annak különböző ágai (vezetők ellenőrzése, munkafolyamatokba beépített ellenőrzés) és a belső ellenőrzés szervezete együttesen képezi. Mivel a csapatoknál belső ellenőrök nincsenek, így ott

- a vezetők által gyakorolt és
- a munkafolyamatokba beépített ellenőrzés működik.

A csapatoknál a hadtápszolgálat vonatkozásában a parancsnok hadtáphelyettesekre, szolgálatiág-vezetőkre hárul, hogy a gazdálkodás megszervezése, az eszközök ésszerű felhasználása mellett a gazdálkodásra mértékadó szabályzatoknak, utasításoknak, intézkedéseknek és az ezeken alapuló belső előírásoknak érvényt szerezzenek, fenntartsák a gazdálkodási, számviteli fegyelmet, védjék az egység kezelésében levő társadalmi tulajdont.

A vezetők tehermentesítése, a belső ellenőrzés hatékonyságának fokozása érdekében nagy szerepe van a munkafolyamatokba beépített ellenőrzésnek. Ez az ellenőrzési forma az ismétlődő, tömegesen és rutinszerűen jelentkező feladatokat az egyes munkakörök ellenőrzési feladatává teszi. Így a szabályozott munkafolyamatokban a vezetőknek már nem az egész munkafolyamatot és annak minden részletét kell figyelemmel kísérniük, hanem csak az eltérésekre, a folyamat zavaraira kell figyelmüket irányítaniuk, amelyeket számukra a munkafolyamatokba épített ellenőrzés jelez (visszacsatol), s ekkor kell intézkedésükkel szabályozóként visszahatniuk a folyamatra.

3. sz. vázlat

A munkafolyamatokba beépített ellenőrzésnek az eredményes működés érdekében meghatározott követelményeknek kell megfelelnie. Át kell fognia a csapatgazdálkodást, annak minden műveletét. Kerülni kell a párhuzamos, egymást átfedő ellenőrzéseket, ugyanakkor ügyelni kell arra is, hogy hézag ne keletkezzen terület, művelet ellenőrzés alól ki ne maradjon. Az ellenőrző pontok kijelölése a szakmai, gazdasági, számviteli folyamatokban ott célszerű, ahol a megkívánt ellenőrzés lehetősége fennáll (a soros részművelet végrehajtója ellenőrzi az előzőt), a hiba keletkezése megakadályozható, illetőleg kár nélkül helyrehozható, mielőtt nagyobb hiba, illetőleg kár keletkezhetne.

Mindenütt, ahol lehetséges, célszerű előnyben részesíteni a kényszerpályás megoldást: a folyamat az ellenőrzési pont megkerülésével nem folytatható. Ennek egyik fajtája az automatikus ellenőrzés. Az ellenőrző pont (pl. raktár) a folyamatnak mindaddig „zöld utat” nyit (anyagot ad ki), amíg az szabályszerűen bonyolódik, de megszakítja a folyamatot, ha rendellenesség áll fenn; a szolgálatiág-vezető nem írta alá az utalványt).

A belső ellenőrzés hatékonyságának biztosítása szempontjából fontos követelmény, hogy az egyes szakkülső feladatok ellátása és ellenőrzése ne legyen ugyanazon munkakör feladata. Bármennyire is kívánatos, hogy az önellenőrzés az egységnél magas szinten álljon, nem lehet erre és csak erre a belső ellenőrzést alapozni.

A csapathadtápban a belső ellenőrzést illetően éppen ennek az elvnek a megsértése okozza az egyik legnagyobb problémát, az ugyanis, hogy a szakanyag gazdálkodás számvitele és annak ellenőrzése a szolgálatiág-vezető feladatkörét képezi. Ez a körülmény kedvező lehetőséget nyújt a szabálytalanságok, visszaélések elkövetésére.

E kérdés megoldásának célszerű módja a nyilvántartási (könyvelési) és elszámolási feladatokat leválasztani a szolgálati ágaktól, s egy erre a célra létrehozott ún. számviteli részleg tevékenységi körébe tenni, amely egyben elvégzi a számviteli bizonylatok folyamatos, tételes, érdemi és számszaki ellenőrzését (munkafolyamatba beépített ellenőrzés).

A gazdasági számvitel hatékony belső ellenőrzésének biztosítása a pénzgazdálkodás rendszerének széles körű kiterjesztésével, a csapatok gazdasági önállóságának növekedésével alapvető fontosságú kérdés. A fenti módszer megvalósításával nemcsak a belső ellenőrzés hatékonysága fokozásának legfontosabb feltételét teremtjük meg, hanem nagymértékben csökkentjük a parancsnok hadtáphelyettesek, szolgálatiág-vezetők leterheltségét is, ugyanakkor megfelelő alapot hozunk létre a gazdasági számvitel egységes elvi alapon történő korszerűsítésére, az adatfeldolgozás gépesítésére. Ezen túlmenően a kérdés kedvező kihatással lehet a külső gazdasági ellenőrzés, ezen belül az okmányrevízió tartalmára is. A belső ellenőrzés hatékonyságának növekedésével a külső ellenőrzésnek a gazdálkodás számvitelét nem szükséges teljes részletességgel vizsgálni, figyelmét az elszámoltatásra, a gazdálkodás elemzésére fordíthatja.

Az alapvető munkafolyamatokba beépülő ellenőrzés területeinek szélesedésével megnyílik a lehetősége a vezetői ellenőrzés rendjének, követelményeinek új módon történő szabályozására a csapathadtápban.

A szabályozásnak feltétlenül tükröznie kell a csapatgazdálkodásban bekövetkezett változásokat, mindenek előtt azt, hogy ezen a téren nagymértékben megnőtt a csapatok önállósága, a parancsnokok, vezetők gazdasági hatásköre, ezzel együtt a gazdálkodásért való felelőssége. Ennek megfelelően a belső ellenőrzést is olyan elvi alapon indokolt szabályozni, hogy végrehajtásában, feladatainak meghatározásában növeljük a helyi vezetők szerepét, felelősségét, erősítsük tekintélyét, kiküszöböljük az olyan adminisztratív rendszabályokat, amelyek nem a kívánt cél elérését segítik, hanem formalizmus kialakításához vezetnek.

A belső ellenőrzés szervezetszervezésének, hatékonyságának biztosítása érdekében célszerű az ellenőrzés terén is az egyszemélyi felelősség elvét érvényesíteni, a felesleges párhuzamosságok kiküszöbölésére pedig a fontosabb ellenőrzési feladatokat — a jelenlegi szabályozástól eltérően — nem személyekre, hanem a szervezet (egység, intézet) egészére meghatározni.

A csapathadtápban a hatékony belső ellenőrzésért a parancsnok hadtáphelyettes tehető felelőssé. Ez irányú kötelezettsége lényegében vezető funkciójának szerves része. A belső ellenőrzés rendjére vonatkozó központi elvi szabályozás figyelembevételével — a Szolgálati Szabályzatban biztosított — jogállása alapján megfelelő hatáskörrel rendelkezik a helyi rendszabályok érvényesítésére, az ellenőrzések által feltárt hiányosságok felszámolása érdekében a szükséges intézkedések foganatosítására.

A vezetői ellenőrzési feladatok végrehajtásának személyi bázisát a szabályozás új rendszere (a feladatok nem személyekre, hanem a szerve-

zetre kerülnének meghatározásra) nagy mértékben megnövelné. A parancsnok hadtáphelyettes irányítása mellett, a szolgálatiág-vezetőkön túlmenően a csapathadtáp többi tisztje (hadtáp tervező tiszt stb.) és megfelelő felkészültségű tiszthelyettesei is bevonhatók a belső ellenőrzésbe. Ez a lehetőség — megfelelő vezetés, követelmény támasztás esetén — ugyancsak az ellenőrzés hatékonyságának növekedése irányába hat, mert hisz az ellenőrzés nem egyszemélytől van függővé téve (mint ahogy az jelenleg van), végrehajtását az adott szakterület vezetésének terve, követelményei alapján a rendelkezésre álló szakállomány biztosíthatja. A vezetésnek módja nyílik arra, hogy ebben a vonatkozásban is differenciáljon, személyes figyelmét — a helyi körülményektől függően — elsősorban a fontosabb területeken folyó tevékenység vizsgálatára irányítsa, míg más területek ellenőrzését a beosztott szakállomány útján biztosítsa. Ez a körülmény természetesen nem menti a vezetést a szakterületért való felelősség alól. A szolgálat helyzetének megítélése ugyanis nem az ellenőrzések számszerűségén, a végrehajtott személyeken alapszik, hanem a tényeken, melyek az eredményeket tükrözik. A szolgálat működéséért való felelősség független az ellenőrzések számától, végrehajtóitól. A vezetésnek mindenkor helyesen kell tudni megítélni a feladatok (legyen az az ellenőrzés) végrehajtásának módját, sorrendjét, személyes részvételét. A szakterületért való felelősség, a beosztottak munkájáért való felelősséget is takar, tehát nem elég valakit megbízni valamely feladat végrehajtásával, hanem meg kell győződni, hogyan tesz eleget a rábízott feladatnak. Ez pedig szükségessé teszi a végrehajtás személyes ellenőrzését, illetve a vezetői ellenőrzés olyan szervezését, hogy a tevékenységek vizsgálata bizonyos időközönként személyes formában is mindenütt megtörténjen.

Mindebből az is kitűnik, hogy a belső ellenőrzés szabályozásánál a hatékonyság növelése érdekében nem az ellenőrzések számának növelésére kell törekedni. Olyan elvi keretet kell adni a helyi vezetés számára, mely megfelelő lehetőséget nyújt arra, hogy az egység előtt álló feladatokat, a helyi körülményeket, az anyagi fegyelem állapotát figyelembe véve, a reá háruló felelősség alapján, célirányosan, határozza meg a belső ellenőrzés feladatait, követelményeit.

Ebből kiindulva — az elvi szabályozáson belül — a belső ellenőrzés fontosabb feladatai végrehajtásának gyakorlati előírásait — alapvetően a társadalmi tulajdon védelmének biztosítása szempontjából — a szakanyagra jellemző sajátosságokat, valamint a gazdasági folyamatokba beépülő ellenőrzés hatékonyságát figyelembe véve célszerű meghatározni. Ennek egy célszerű változatát az 1. sz. melléklet tartalmazza.

A főbb ellenőrzési feladatok végrehajtásának javasolt gyakorisága az a minimum, amely helyes és szervezett gazdálkodási körülmények között megfelelő felügyeletet biztosít a néphadsereg anyagi eszközei felett. Nem jelentheti azonban azt, hogy csak ennek teljesítésére korlátozódik a csapathadtáp vezetésének kötelezettsége. Éppen a szabályozás újszerűsége, a hatékony ellenőrzésért való egyszemélyi felelősség ad alapot és biztosítékot az ellenőrzési feladatok helyi differenciálására, a követelmények fokozására a helyi körülményektől függően, mely nemcsak lehetőség, jog, hanem egyben a szakterületért való felelősség mértékéből fakadó kötelesség is.

**A csapathadtáp főbb belső ellenőrzési feladatai
végrehajtásának gyakoriságára vonatkozó elgondolás**

Gyakoriság	Ellenőrzési feladat
Negyed- évenként	1. Az egység raktárában tárolt: <ul style="list-style-type: none"> — élelmiszerek és azok göngyölegei, valamint egyéb élelmezési fogyó anyagok, továbbá — üzemanyagok meglétének ellenőrzése (leltározása)
Fél- évenként	2. Az egység raktárában tárolt (az 1. pontban nem szereplő) egyéb anyagok (tűzelő és egészségügyi anyag kivételével) meglétének ellenőrzése (leltározása) 3. Használatban levő <ul style="list-style-type: none"> — az alegységek személyi állományának kiadott (az alegység raktárban tárolt) anyagok, felszerelések (pl. ruházat, lábbeli, személyi felszerelés, ágynemű, élelmezési felszerelés stb.), — konyhák (étkezdék) részére kiadott élelmezési felszerelési anyagok meglétének ellenőrzése (leltározása) 4. A szolgálati ágak gazdálkodásának és a gazdasági számvitel átfogó vizsgálata (a szolgálati ág vezetésének, az ellátás, anyagfelhasználás, üzemeltetés stb. helyzete)
Évenként	5. Egyéb (az 1—3. pontban nem szereplő) szakanyagok (bútorzat, berendezési anyagok, hadtáp-technikai eszközök és felszerelések, egészségügyi anyagok, műszerek, tűzelő) meglétének ellenőrzése (leltározása)

Megjegyzés:

Az anyagok meglétének ellenőrzését évente egyszer az egyes szolgálati ágra kiterjedő átfogó leltározással célszerű végrehajtani, a parancsnok elhatározása szerint megfelelő időpontban.